

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bibliotheca Rhetorum

In quo Causae Forenses, Liber Epistolarum, Liber Fabularum, Et
Oratiunculæ

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

Utra præferenda sit statura Magna, an Parva? Causa VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71049](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71049)

UTRA PRÆFERENDA
SIT
STATURA MAGNA,

AN
PARVA?

CAUSA OCTAVA.

In genere Deliberativo.

ARGUMENTUM.

*Megalosomum inter & Micromorphum ,
hunc statura brevioris hominem, illum
excelsâ mole præstantem virum orta
contentio est , Uter utri corporis sta-
tus præferendus videretur. Quâ in
re cùm neuter alteri cederet , causa ad
Judices defertur.*

K 4 ACTO.

ACTORES

MEGALOSOMUS,

MICROMORPHUS,

MESOCALLUS Judex,

MICROMORPHUS,

QUam aggredior hodie pusillæ staturæ Apologiam, causæ, quæ mihi cum multis communis est, æquitati ne noceat, quod sit mea, Judices consultissimi. Declinate à me parvisper oculos; rem ipsam justis rationum momentis expendite. Nam quis ferat pusillos homines, naturæ compendium nunquam admirabilioris, quàm cum in exiguo collecta est, perpetuis infanorum jocos ac cavillationibus impeti; nullum esse frigidorum dictorum modum, quocumque pusilli prodeunt, insurgere continuo inficetos homines, quibus si molem ademeris, ademeris omnia; quos meritò compares immanibus illis arboribus, quæ nihil ferunt hominibus utile; & ipsam luxuriantium ramorum altitudinem ad hoc efferunt, ut, superveniente tempestate, tristem ruinam patiantur, ventis luctantibus, aut Jovis fulmini ludibrium.

Ita planè, Judices, habet parva statura, unde vel contemnat proceram, vel eidem certè non invidet. Sic enim contendo, pusillos homines duplici plerumque laude præstare grandioribus. Si spectes animum, ingeniosiores sunt; si corpus attendas, sunt fortiores. Quæ duo dum ostendo breviter, intelligo sanè, & intelligunt
omnes

omnes, qui me nōrunt, non meam, sed multorum, qui huic iudicio interfunt, causam defendere.

Ac primò quidem, quis palmam ingenij, & dotes omnes, ingenij appendices, pusillis hominibus non concedat? Respicite, amabo vos, ad ipsam corporis conformationem. Crederes voluisse naturam parcitatem materiæ, ut sic loquar, felice ingenij venâ compensare. Virtus, ut ajunt, unita fortior; eadem per immensam molem diffusa emoritur propemodum, & vix ullum sui vestigium foras prodire patitur. Quis nescit vim ignis ex ardenti fornace prorumpentis, aut è tormento bellico mille evomentis neces? unde autem tanta utrique efficacia, nisi quia utrobique ignis stipatus & compressus in angustiore loco, nihil deperdit insitæ virtutis, sed actuosam, quâ pollet, vim totam exerit.

Non aliter ignei spiritus, qui motus illos celeres efficiunt, unde effervescit ingenium, si latiore in corpore habitent, segniores habent impetus, & in ipsâ domicilij sui vastitate consopuntur. Sed quid rationibus opus est, ubi loquitur experientia? Quoties enim vero videre vobis licuit, Iudices, homines illos, seu potius colasos, in quibus nulla erat mica salis, homines obesâ nare, segnes, testudineos, plumbeos? Conferre hos stipites cum Pygmæis illis, ut vocant, nanis, pumilionibus, & si quod præterea nomen in nostrum contemptum invenerunt; statuite utrosque in circulis; illis hæret aqua ubique; hi vel in sicco reperiunt, unde bibant ad ebrietatem; illi nihil argutum, nihil ingeniosè, aut feliciter inventum afferunt; hi jocos innocuis cætus exhilarant;

K 5

hau-

hauriunt in divite ingenij sinu, unde locupletent egenos; salit ubique ingenij fons, condiunt, profunduntque omnia exquisito facetiarum lepore, In illis colossis deficit animus longiore tanquam itinere fatiscens; in nobis nullo negotio à capite ad calces permeat, diffunditque spiritus sui vicarios, qui nusquam sinunt materiam, si qua in nobis est, pigro situ torpescere. Parcite vos, penes quos educantur pueri, parcite motibus infitis, qui foras erumpunt; non se teneri patiuntur. Non vos equidem dixerim inimicos ingeniorum, quorum natura constat ex motu; sed parcite multare naturam, cui vos ipsi tantum debetis; meminertis vos ipsos, si quid à vobis olim pueris peccatum est, simili motu peccavisse.

Natura ubique sui similis, Judices, ut in hominibus, sic in belluis quoque, parvæ moli favens, majora miracula gaudet exhibere. Quid dicam de Formicis, de Apiculis, quarum labor admirationi est omnibus? quid de Simijs, quos, si solertiam attenderis, minùs distare dixeris ab homine, quàm nonnulli, qui humanam speciem gerunt ab ipsis discrepant. Jam inter volucres, Philomelæ, Psittaci quid non habent? illæ ad concentus suavitatem, voluptatémque aurium, hi ad imitandas hominum voces, garrindámque eo modo, quo multæ mulieres non meliùs? Adeste, qui stupetis magnitudinem, prædicate, & si Superis placet, jactate famosum auriculis Arcadiæ pecus. Dicam paucis, & dicenti, credo, assentientur quotquot erunt cordati viri. Efferant magnitudinem suam, per me licet, Gigantes spectaculo nati; quibus hoc unum concessit natura, ut insolenti proceritate teneant populorum multitudinem, mulierculas & pueros terreant: nos ingenio contenti,
asper-

aspernabimur clamores eorum, qui pergunt deinceps illudere parvæ staturæ, quam tanto fœnore eadem natura compensavit. Quæ cum ita sint, superest, Auditores, ut ad ingenij laudem accedat etiam in Pusillis hominibus laus fortitudinis, quæ pars est Orationis altera, quam breviter concludo, si favere pergitis.

Fortitudinem cum appello, Judices, intelligo virtutem animi magis quam corporis, contentam illam non immanitate membrorum, sed firmâ organorum conformatione, robore nervorum, atque inprimis calore quodam acriore, qui spirituum ultrò citròque comitantium proprius est. Age verò; ubi isthæc omnia reperias? an in laxâ & diffusâ partium compage, quæ vel non accipit spirituum copiam, vel acceptos finit effluere? an in mole contractiore quidem, sed suis ritè organis affectâ, cujus spatium breve, non tamen iniquum, faveat celeri commercio spirituum, qui simul ubique adsint, foveant organa, nervos alant, toti denique corpori masculinum robur addant & semper novum. Vestram fidem, Auditores, quid non expectandum ab homine sic informato, dum vasta illa corpora nihil afferunt ad tolerandos labores, præter molem egenam virtutis, suo ipsius pondere fatiscentem. Ut in illo scintillant oculi, & corda quatit vigor entheus! ut contra in alijs languent intermortua lumina, & cor anhelum virtus deficit! In illo spirat fortitudo; in his segnities & ignavia: ille convalescit præsentis periculo; hi pallefcunt: ille occasione datâ superat expectationem sui; his virtus garrula in ventos abit.

Sed verba damus, inquiet adversarius; placet

cer

cet igitur verba rebus confirmare, vel potius rationes exemplis. Cui non auditum de Alexandro illo Macedone, cui orbis totus angustus videbatur? Talis tantusque tamen cum foret

Magnus Alexander, corpore parvus erat.

Cur non liceat profanis sacra miscere? an non ingens ille Philistæus à puero Davide prostratus est? Sed cur tam ex longinquo exempla repetimus, cum habeamus in publicâ Europæ luce emicantem, sacris pariter ac profanis Oratoribus laudandum serenissimum Burgundionum Ducem, Persarum victori staturâ corporis parem, Davidicæ fidei & pietatis æmulum, nec Cæsare nec Davide ullis virtutibus inferiorem,

Eant nunc nostræ staturæ contemptores, quam certè in tam Augusto Principe Marleborchius, & ipse cum suis immanibus Germanis Eugeniis reverentur. Nos naturæ gratulabimur, quæ molem illam inutilem & importunam nobis negavit, ut melius aliquid largiretur. Patrono Burgundo Principe discemus excolere ingenium, & veram virtutem, quæ sola ad germanam gloriam iter est, consecrari.

MEGALOSOMUS.

Non hodie primùm, Iudices integerrimi, inæsito quodam puncti livoris stimulo, pusilli homunciones adversus proceræ staturæ viros armâ virisque suas decertando voluerunt experiri. Ipsorum jampridem majores Pygmæi, apud Poëtas famosissimi, in ipsum insurgere Herculem, eumque lacessere armis imparibus non dubitârunt, quos ille ludens clavæ solius obtentu perterritos vertit
in

in fugam, & confidentiores inter ceteros temeritatis in pœnam suâ in capsâ conclusit. Tamen ecce prodit aliquis ex eorum nepotibus, non in Herculem unum, sed in omnes excelsæ stature viros pugil impudens; & in eos, quos revereri debuisset, rursus insurgit. Quo in certamine utinam Herculem alterum præstare me possim! Et præstarem utique, Auditores, si manu & clavâ, non ingenio ac linguâ certandum esset. At quoniam unius ingenij viribus tota dirimi hodierna controversia debet; non possum, quin reformidem tantum tam parvo in corpore adversarium, qui ingenitæ, si Superis placet, solertiæ conscius, quam nullo rationis præsidio niti causam fenserat, hac saltem parte putavit esse fulciendam.

Verùm quid profecit ille, dum se oratione tam longâ torqueret, dum voce ac lateribus tantum contendere visus est? Non est ejusmodi quæstio illa, quam agitamus, Judices, ut eruditis ex reconditori doctrinâ argumentis probari egeat; non est ingenij acies pertundenda vehementiùs, ubi de exteriori corporis formâ certatur: soli oculi consulendi sunt; & quemadmodum absurdum videretur, si quis rationis judicio vellet expendere, utrùm præstaret dubio pede incedere, an firmo; gibbosum esse, an rectum; ita non minùs ridiculum videtur, ad rationis trutinam & judicium revocare, utra præstet, pusilla statura, an magna.

Judicent igitur oculi, quorum est hac in causâ ferre judicium. Sed quid dico judicent? an non sententia jam lata videtur esse; quandoquidem habemus ab oculis impressam hanc animis nostris cogitationem, magna parvis longè esse præ-

præ-

præponenda? Hæc est enim infita nobis rerum notio, non studio vel labore parta, sed nata nobiscum & longo usu confirmata; ut quidquid humile esset & parvum, contemptu, quidquid sublimè & magnum, admiratione dignum censeremus; & vicissim, quidquid videretur contemnendum, parvum ac tenue, quidquid laudabile, id continuò magnum vocaretur. Hinc tardius ingenium aut simplicius, tenue, exiguum solemus appellare; acre & excellens nunquam definitur rectius, quàm si magnum dicatur. Hinc si quid videtur præstare cæteris, id laudatur ut magnum; sic magnus Princeps, Dux magnus, Imperator magnus dicitur. Sic Regi nostro dignum tot præclaris facinoribus, tot victorijs ac triumphis cognomen Europa cum quæreret, nullum præstantius excogitare potuit, quàm si eum *Magni* nomine insigniret; quem cum Ludovicum *Magnum* appellavit, non inferiorem meritis mercedem visa est contulisse.

Sed quid provocamus ad hominum fidem, qui Dei ipsius testimonium habeamus? Nam cum æquissimus rerum æstimator Deus populo suo Regem vellet imponere, eum præ cæteris imperio dignum putavit, qui magnitudine corporis præcelleret. Neque id verò populus ipse non sensit, qui postquam Saülem in mediâ turbâ constitutum, reliquis omnibus, *ab humero & sursum*, ut Scriptura loquitur, eminere conspexit; continuò quasi nihil aliud ad regiam dignitatem requireret, Saülem unanimi voce Regem salutavit.

At quoniam adversarius ille meus mentionem fecit de Alexandro, quem corpore parvum sibi gratulatur extiuisse; attendat, quæso, quantum

tum ipsi laborandum fuerit, ut hanc corporis humilitatem animi celsitudine corrigeret. Avulsus ille patriæ de sinu disjunctissimas terras peragravit, penetravit ad Arabas & Indos, domuit gentes immanitate barbaras, multitudine innumerabiles, potentissimos delevit exercitus. Quid porro tanto bellorum apparatu, tantâ contentione præliorum, tam insatiabili vincendi cupiditate persequeretur? Id unum, Judices, ut, qui magnus esse non poterat, magnus saltem diceretur; & quem parvum natura fecerat, magnum fama prædicaret. Quid dicam, nihil tam obfuisse eidem Alexandro quàm corporis molem exiguam, quâ factum est, ut debitos totius orbis triumphatori honores non ferret, &, neglecto Rege ipso, Sisigambis salutarer Ephessionem, quia formâ corporis erat Alexandro præstantior?

Et mihi jam laudabitur exigua moles corporis, aut etiam sublimioris staturæ dignitati anteponenda prædicabitur, quæ sola negavit Alexandro reverentiam, quam conspirantes totius orbis nationes ultrò deferebant?

Quis autem id miretur in hominibus, quod ne bestiolæ quidem ipsæ ignorarunt? Ita enim accepimus ab ijs, qui res naturales curiosius investigarunt, toti Apum Reipublicæ, eum præesse regem, qui corporis mole major sit. Possum itaque, ut olim Salomon pigros homines ad fornicam, tanquam ad laboris magistram, sic vos homunciones ad ingeniosissimam Apum rempublicam remittere, ut ab ijs tandem aliquando perdiscatis, quantum Statura nostra præitare vestræ dicenda sit.

Atenim reclamât Adversarius: sagaci valent
inge-

ingenio pusilli homines; esto hoc ipsis relinquamus, qui cætera abstulimus. At quibus in rebus vim illam ac perspicaciam ingenij sui exerunt? Dicamus quod res est, Judices: hoc illis prout videmus, evenire, ut quod ex ipso nomine sonat, pusilli homines pusillos quoque sensus habeant, minuti homunciones minutulis rebus occurrant.

Quid quodd iracundi plerumque morosi, impotentes, eoque contumeliosi magis, quodd, cum vires desint, linguæ præsidio atque acerbitate tueri se ac defendere contendant; omnibus molesti, sibi ipsi displicentes, qui se suumque supplicium quocumque circumferre sentiant. Ita enim tenuitatis suæ sibi conscij sunt, ut quoties ridetur, toties derideri se suspicentur, nihilque in eos durius jactari possit, quàm si homunciones appellentur.

Sed hic finis dicendi sit, Auditores; festio me abreptum longius & dixisse plura, quàm proposueram. Hoc saltem adversariis detur solatium, ut contra eos non nisi grandi oratione dici potuisse videatur.

MESOCALLUS

Ortam de staturâ magnâ ac parvâ contraversiam dirimens.

Lubricum penitus ac periculosum contraversiæ genus hodie nobis incidit, quam dirimere, nec sit obvium satis, nec decidere, si quis fortè locus se obrulerit, tutò liceat. Certant utrinque paribus animis nobilissimi pugiles; neque tam agunt

agunt causam privatam ac suam, quàm communem ac publicam tuentur. Hic staturæ pusillæ defensor, ille corporis excelsi vindex insurgit. Validis ambo momentis & gravi rationum pondere primas sibi vindicant.

Quid agam, Iudices, aut quid vos potius putatis esse statuendum, quorum sententijs tam difficilis contentio dijudicanda permittitur? An favebitis Pusillis hominibus, quos Orator non indertus, nec tenuis aut exiguus in dicendo commendavit? At reclamabit continuò grandiorum hominum patronus, cujus Oratio staturæ suæ dignitati atque amplitudini tam bellè respondit. An patrocinio vestro genus istud hominum dignum videbitur, quos parca nimium aut avara etiam natura formæ præstantiâ ac majestate destituit? At quibus illa consuluit impensius, ijdem quanto jure suo postulant suffragantis sibi naturæ judicium comprobari? An demum æquum censebimus, quod Pusilli homines tam accuratè defendunt, staturæ brevioris vitium fortitudinis & ingenij laude, quâ præstant, abundè compensari? At quàm iniquo ferant animo, qui proceram corporis molem nacti sunt, fortitudinis & ingenij palmam nullo suo merito sibi abrogari?

Quòd si mutatis contrarias in partes sententijs, excelsam corporis figuram judicabitis humili esse præferendam; quales in totâ parvorum hominum gente tumultus ac turbas excitabitis! Non sunt naturâ suâ patientes probri, quotquot sunt formæ brevioris homines, & quanto cupidius decus ac laudem affectant virtutis ingenitæ conscij, tantò secum agi putant iniquius, si deteriores opinione suâ sensus experiantur. Ergo

L
quis

quis laceſſat eos impunè , quos acuit æmulationis contemptus atterit, repulſa ipſa accendit ac provocat? Non ego periculoſius putem irritare totam Apum rempublicam , & in ſolicitos earumdem labores palàm involare, quàm ſubire iſtorum hominum invidiam, quibus nec ſtimulus deest ad pungendum , nec multitudo , quæ vim oppugnationis ſuppleat ac compenſet.

Tamen decidendum hodie inter rixantes grave litigium eſt, & vel alterius partis offenſione, cauſa finienda. Id ipſum quàm oſeroſum debet videri; dum utrinque ſtaturæ excelsæ pariter ac parvæ commoda circumferuntur? Hic figuram brevem ſic extulit, ut excelsis corporibus non putet invidendum; aded gratulatur ſibi parcitatem materiæ tanto cum ſcœnore fuiſſe compenſatam; ut plus ingenij, plus artis ac ſolertiæ naturæ parvæ moli indiderit, quàm grandiori videatur tribuiſſe. At unde reponit alter ſibi hoc vindicat homuncio tanquam ſuum? aut quibus argumentis id evincit? An quòd beſtiolis quibusdam, an quòd apibus ac formicis ineſt inſita quædam induſtria? an quòd Piſſitaci bellè garrunt, Philomelæ ſuaviter modulantur? magnum enim verò gloriandi argumentum! urget idem acriter, quod ab inſectis, quod ab aviculis depromitur. Videant puſillæ ſtaturæ defenſores, ne, quam ſibi arrogant ingenij laudem, illa corporis ſui tenuitatem non excedat, neque, niſi minutulis in rebus, ingenioſi inveniuntur!

Alterum eſt, quo nituntur, defenſionis genus homines conſcij ſuæ tenuitatis, ut fortitudinem rebus in ſuis numerandam arbitrentur. Nimirum, inquiunt, parvo in corpore contracta videtur

dum expatiandi liberiùs locum non habet, perpetuo retinetur in nisu, & angustioribus in membris novum semper vigorem exerit, quo majora corpora, propter immensam hospitij capacitatem, destitui necesse est. Hinc, si quid illis creditur, parvo Davidi tantum adfuit roboris, ut immensum Gigantem prostraverit: hinc Alexandro Macedoni, quem parvo corpore extitisse narrant, vis illa, quam attonitus orbis revereri visus est. Hinc ille metus, quo Burgundi Principis ad aspectum immanes Germani percelluntur.

At neque vim argumenti illius extimuit grandiorum corporum patronus. Enimverò quis existimet, magnum corpus minùs esse idoneum excipiendo robori, quàm parvum, aut fortitudinem minùs decenter in grandi domicilio, quàm in tenui habitare? Ergo, si quid Oratori pusillo creditur, destruenda sunt ingentia palatia, quæ majestatem Principum tam bellè decorant, ut in angustis ædibus concludantur. Erit parvus onyx nardi pretiosi ampliori cado præferendus? Commendantur Gigantis victor, domitor Asiæ, & utrique nihilo inferior Dux Burgundionum, in quibus brevitatem staturæ animi magnitudo compensavit; esto: at exempla ista tantò illustriora sunt, quantò rariora; nec afferuntur in mediùm, nisi ut, quod fateri nemo dubitat, Pusillos homines ab eximiâ fortitudinis laude non excludi penitus, ostendatur.

Hæc sunt, Iudices, quæ proferuntur utrinque Pusillæ atque Excelsæ staturæ adjumenta. Jam expectatis, ut ego, pro commissâ mihi provinciâ, statuam aliquid vestris deinde sententijs, aut emendandum, aut confirmandum. Ego, ut meo muneri faciam satis, neque sic assentiar excelsæ

L. 2

staturæ

staturæ defensoribus, ut breviorē contempisse videar: neque sic favebo parvæ staturæ patronis, ut grandiorē damnandam esse crediderim. Absit enim verò, ut assentator putidus dissimulem in utraque, quod vitiosum est; aut fastidiosus contemptor, quod laudandum sit, velim elevare. Habent Magni pariter ac Parvi, quod extollas, nec deest ipsis vicissim, quod emendes. Valeant immanes illi Colossi, qui nihil habent, præter insulsam proceritatem, quod ostentent. Faceant Puffilli homunciones, qui figuræ suæ brevitatem nullâ commendatione redimunt. Imò nec ipsa corporis magnitudo, quantumvis aliunde commendabilis, placeat, si modum excesserit, & Gigantem æmuletur. Multò minùs probetur figuræ brevitatis, fortitudinis atque ingenij laudibus redempta, si ad Nanos accedat.

Igitur, ut contentionem hanc totam paucis dirimam, & oratio nostra, quæ brevior videri non debet, intra justos magnitudinis limites coercetur, sic statuo. Laudetur in homine illa statura corporis, quæ nec tam modica sit, ut præstantiâ ac dignitate careat; nec tam excelsa, ut monstruosa videri possit.

LIBER